

Досвід європейських країн щодо застосування бенчмаркінгу в сфері інноваційної політики

Визначено поняття “бенчмаркінг” та розглянуто досвід використання Єврокомісією цього підходу у сфері інноваційної політики.

Ключові слова: бенчмаркінг, інноваційна політика, PRO INNO EUROPE, Табло інноваційного союзу.

Запорукою успіху будь-якої країни на світовому ринку є постійне оновлення, безперервна інноваційна діяльність у всіх сферах економіки та громадського життя. Країна має шанси зайняти передові позиції тільки завдяки новітнім технологіям та конкурентоспроможному науковому середовищу.

На жаль, порівняно з багатьма, наприклад європейськими країнами, українська інноваційна політика ще не досягла достатнього рівня зрілості та послідовності. Існує чимало об'єктивних перешкод і труднощів на шляху формування економіки, що базується на знаннях. Аналізуючи дані щодо сьогоденного стану наукового та інноваційного розвитку України, складно уявити, що вона має реальний шанс увійти до числа країн, які мають розвинену науково-технічну базу, ефективну інноваційну систему та лідирують в інноваційній сфері. Водночас добре відомі приклади таких країн, як Фінляндія, Південна Корея, Ізраїль, які всього кілька десятиліть тому важко було віднести до інноваційних лідерів, а нині понад 50% обсягу експорту кожної з них припадає на наукоємну продукцію.

У теперішній час в умовах глобалізації та жорсткої міжнародної конкуренції для багатьох країн з кожним роком зменшуються шанси успішно конкурувати на світових ринках. Виходом із цієї ситуації є інтеграція з рівними за рівнем розвитку державами та перехід на інноваційний шлях розвитку. Умовою такого переходу є цілеспрямована інноваційна політика та уніфіковане інноваційне законодавство, засноване на кращих світових інноваційних практиках. Це той шлях, яким пішов Європейський Союз (далі – ЄС), зіштовхнувшись із жорсткою конкуренцією з боку США та Японії. На такий самий шлях повинна стати й Україна, яка також має шанси зайняти гідне місце у світових інноваційних процесах, адекватне її інтелектуальному та науковому потенціалу.

Підкреслимо, що тут не потрібно вигадувати власний інноваційний шлях розвитку. Необхідно взяти краще, що є в закордонних інноваційних практиках, як це зробили країни ЄС, започаткувавши у себе процедури обміну зазначеними практиками та визначення кращої з них. При цьому ефективнішою не завжди є європейська, такими бувають американська або ізраїльська інноваційна практика. Неможливо скопіювати вже наявний до-

свід, але дуже важливо спиратися на нього, формуючи власну стратегію інноваційного розвитку, щоб не зробити вже відомі помилки. Тому в країнах ЄС використання методів бенчмаркінгу для найкращої організації інноваційної політики вважається одним із головних факторів її успішності.

Треба зазначити, що проблемам використання бенчмаркінгу у сферах маркетингу та бізнесу присвячено ряд публікацій як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Водночас робіт з питань бенчмаркінгу у сфері інноваційної політики не так багато [1–3], а щодо України – взагалі немає. Враховуючи це, метою статті є визначення поняття “бенчмаркінг” та аналіз досвіду країн ЄС щодо використання бенчмаркінгу у сфері інноваційної діяльності.

Термін “бенчмаркінг” (Benchmarking) з'явився в економічній літературі порівняно недавно. Він походить від англійського слова “benchmark”, що перекладається як “початок відліку”. Засновник бенчмаркінгу Р. Кемп визначив його як пошук кращих методів, що ведуть до поліпшення діяльності [4]. За своєю суттю бенчмаркінг – це еталонне порівняння: зіставлення одного ряду показників з іншими, що є кращими у конкретній галузі [5].

Прийнято вважати, що концепція бенчмаркінгу зародилася наприкінці 1950-х рр. у Японії. Японські фахівці ретельно вивчили досвід провідних компаній США і Західної Європи, виявили їх сильні та слабкі сторони й навчилися ідеально відтворювати аналогічні товари та послуги за більш низькими цінами.

Термін “бенчмаркінг” почали застосовувати у 1972 році в Інституті стратегічного планування в Кембриджі (США) під час дослідницької діяльності консалтингової групи PIMS. Фахівці цієї організації довели, що для дослідження конкурентних переваг необхідно вивчати, знати та використовувати досвід своїх конкурентів, які вже досягли успіху за різними напрямками діяльності. Першим практичним застосуванням теорії бенчмаркінгу під час кризи в 1979 році став проект американської компанії Хегох “Бенчмаркінг конкурентоспроможності”, метою якого було порівняння власних витрат та якості виробленої нею продукції з успішнішими на той час японськими аналогами.

Таким чином, бенчмаркінг можна розглядати як, по-перше, порівняння власних показників із показниками інших – конкурентів та лідерів і,

по-друге, вивчення та застосування успішного досвіду інших у себе.

На початку 1990-х років бенчмаркінг стає інструментом удосконалення бізнесу, що містить у собі комплекс засобів, які дозволяють систематично знаходити, оцінювати та організовувати використання всіх позитивних переваг чужого досвіду в своїй роботі. Бенчмаркінг почали використовувати багато відомих фірм, зокрема Motorola, Kodak, IBM, Ford Motor, General Electric, Shell, Hewlett-Packard, Johnson & Johnson.

У теперішній час технологія бенчмаркінгу застосовується у глобальній мережі Інтернет для досягнення конкурентної переваги над сайтами-лідерами. Крім виробничої сфери, бенчмаркінг успішно використовується і в суспільному житті. Так, урядові заклади, університети, лікарні почали впроваджувати його основні положення для поліпшення своїх систем і процесів. Дані різних зарубіжних досліджень свідчать про залучення до еталонного зіставлення від 60% до 90% компаній.

У сфері вироблення інноваційної політики бенчмаркінг є досить новим напрямом, що використовується для оцінки альтернативних варіантів регулювання, вироблення стратегій та підвищення ефективності управління на основі більш глибокого розуміння й запозичення підходів, успішно реалізованих в інших галузях. При цьому об'єктом аналізу бенчмаркінгу є інноваційна діяльність у широкому значенні слова, тобто не тільки технологічні, а й організаційні, управлінські, стратегічні, фінансові та кадрові інновації. Бенчмаркінг здійснюється на рівні не окремих компаній, а національних і регіональних інноваційних систем.

Коли на Лісабонському засіданні Європейської Ради у березні 2000 р. була прийнята концепція Європейського дослідницького простору, членам ЄС та Європейської Комісії було запропоновано в рамках "відкритого підходу до координації" розробити методику бенчмаркінгу як інструменту для оцінки ефективності наукової політики держав. Відповідно до позиції Європейської Комісії, за кінцеву мету зіставлення наукових політик не ставиться лише виявлення передового досвіду, що підлягає тривіальному переносу з одного національного контексту в інший. Головною метою робіт зі складання карти тенденцій інноваційної діяльності було визначено осмислення накопиченого досвіду та стимулювання розробки нових підходів до державного регулювання. Аналіз передової практики та зроблені на його основі висновки

стали підґрунтям для вдосконалення процесу розробки інноваційної політики країн Європейського Співтовариства.

Важливими кроками на шляху до вдосконалення процесів формування та реалізації інноваційної політики ЄС стала побудова індикаторів інноваційного табло і виявлення джерел ефективних рішень, а також підвищення рівня раціональності та прозорості оцінки результатів. Ураховуючи це, відповідно до методології Європейської Комісії, було визначено, що з аналітичної позиції бенчмаркінг може ґрунтуватись як на вивченні окремих індикаторів, так і на зіставленні загальних. У першому випадку порівняльна оцінка країн і регіонів виконується окремо за кожним аспектом, без будь-якого синтезу. У другому випадку прості індикатори зводяться в загальному або комплексному індикаторі, конструкція якого базується на певній моделі, що зв'язує різні індикатори між собою та детермінує для них матрицю вагових коефіцієнтів. Ваговий коефіцієнт, що присвоюється, залежить від того, як відповідний індикатор характеризує спостережуваний об'єкт, а також від значущості індикатора.

Європейська Комісія активно стимулювала розвиток матрично-аналітичних бенчмаркінгових інструментів своєї інноваційної політики, які нині входять до масштабного інноваційного проекту PRO INNO EUROPE, що є ініціативою Генерального Директорату Європейської Комісії [6], мета діяльності якого – стати центральним пунктом для аналізу інноваційної політики й кооперації в Європі, щоб набиратися досвіду в успішних країнах і впроваджувати до розвитку нові та кращі інновації в Європі. Головна мета проекту – допомогти європейським підприємствам упроваджувати інновації краще і швидше, а також оптимізувати та використовувати різноманітні дані, що збираються по всій Європі (на регіональному, національному рівнях, а також на рівні ЄС) для підтримки інновацій.

PRO INNO EUROPE забезпечує платформу для обміну інформацією, думками, досвідом та практичного співробітництва у галузі інноваційної політики для осіб, які підтримують інноваційну діяльність. Проект охоплює діяльність за двома напрямками, складовими частинами яких є п'ять блоків (табл. 1), що забезпечують аналіз, тестування, розробку механізмів і напрямів для підвищення ефективності інноваційної політики, а також заходів для підтримки й подальшого розвитку взаємозв'язку між інноваційними політиками по всій Європі.

Таблиця 1

Структура ініціативи PRO INNO EUROPE

Політичний аналіз			Політика співробітництва	
INNO-Metrics	INNO-Policy Trendchart	INNO-GRIPS	INNO-Nets	INNO-actions
Бенчмаркінг інноваційної діяльності	Аналіз основних тенденцій інновацій	Об'єднання по всьому світу знань і контактів у галузі інноваційної політики та інноваційної діяльності, а також сприяння діалогу між органами державної влади, промисловості й наукових кіл щодо інноваційної політики	Стимулювання транснаціонального співробітництва щодо інноваційної політики	Надання стимулів для спільних дій у сфері інновацій

Основною метою напряму “Політичний аналіз” є вимірювання та тестування продуктивності інновацій; аналіз тенденцій інноваційної політики на національному та регіональному рівнях, а також об’єднання доступної в усьому світі інформації з питань інноваційної діяльності від політичних, ділових та наукових кіл. Напрямок складається з трьох проєктів. Завданням проєкту INNO-Metrics є визначення джерел та моделей інноваційної активності в економіці, що є фундаментом для розробки кращої стратегії інноваційного розвитку країни. Наразі INNO-Metrics складається з двох документів: Табло інноваційного союзу (TIC, або Innovation Union’s Scoreboard, IUS), розроблене на заміну Європейського інноваційного табло (ЄІТ, або European Innovation Scoreboard, EIS), та Іннобарометр (Innobarometer).

Побудована в 2001 році перша версія Європейського інноваційного табло була сформована як матриця окремих індикаторів I_{ij} інноваційної активності країн (регіонів) розміром m на n , де I_{ij} – значення окремого індикатора i -го типу для j -го територіального утворення, m – кількість типів індикаторів, n – кількість територіальних утворень. Індикатори мали універсальний характер, оскільки експерти ЄС прагнули підібрати для побудови табло найбільшу кількість індикаторів, що описували б усі різноманітні аспекти інноваційного розвитку країн.

Побудова ЄІТ розглядалася експертами ЄС як процедура територіального бенчмаркінгу. Перша версія табло була присвячена інноваціям у сфері високих технологій і дозволяла відстежувати просування ЄС до поставленої в Лісабоні мети: стати протягом наступного десятиліття найбільш конкурентоспроможною та динамічною економікою знань у світі. Вона складалася з 18-ти індикаторів, що були розподілені на чотири групи. За індикаторами ЄІТ було запропоновано розраховувати загальний інноваційний індекс, на основі якого передбачалося будувати рейтинги інноваційної діяльності з метою визначення відносних позицій кожної країни.

Інноваційне табло уможливило щорічне порівняння інноваційної діяльності держав – членів ЄС, спираючись на статистичні дані з різних джерел, у першу чергу – за результатами обстеження інновацій Євросоюзом (Community Innovation Survey). Використання єдиних показників статистики інновацій дозволило країнам Європи визначити лідерів та аутсайдерів інноваційного розвитку, оцінювати інноваційну діяльність порівняно з основними конкурентами – США та Японією, виявляти й упроваджувати кращий досвід інноваційної політики.

У наступних версіях табло групи інноваційних індикаторів постійно доповнювалися та уточнювалися з урахуванням нових тенденцій науково-технічного та інноваційного розвитку, а також з

метою більшої орієнтації на економіку знань. При цьому відборі для різних країн завжди фіксували проблеми щодо порівнянності індикаторів, оскільки не в усіх країнах ведеться їх однотипний облік.

З 2008 року табло було змінено і його базова модель стала складатися з трьох блоків: інструменту реалізації, діяльності компаній та результати [7]. Також були переглянуті процедури обчислення загального інноваційного індексу й розроблена методика розрахунку інноваційних індексів за блоками індикаторів. Залежно від значення інноваційного індексу окремого блоку проводилося ранжування країн від найгіршого до найкращого значення, що дало можливість будувати рейтинг країн за кожним блоком та детальніше розглянути різні аспекти інноваційного розвитку.

Треба зазначити, що інноваційне табло розробляється як на рівні країн, так і для регіонів. У частині регіональної інноваційної політики Європейська Комісія активно підтримує розробку місцевих ініціатив і регіональних мереж, що створюють сприятливі умови для бенчмаркінгу, йдуть “знизу нагору” та націлені на конкретні локальні заходи, спрямовані на стимулювання інноваційної діяльності.

У 2002, 2003 і 2006 роках Європейська Комісія публікувала Регіональне європейське табло інноваційної діяльності (Regional European Innovation Scoreboard, REIS). З 2009 року його назва змінилася на Регіональне інноваційне табло (Regional Innovation Scoreboard, RIS) [8]. Аналіз, що проводиться на основі системи індикаторів, завдяки ранжуванню та групуванню регіонів за рівнем інноваційного розвитку дозволяє органам регіональної влади побачити сильні та слабкі сторони території і, ґрунтуючись на кращих практиках і досвіді регіонів-лідерів, скоректувати свої дії щодо покращання середовища для формування та функціонування інноваційної політики. Також Єврокомісія використовувала методи бенчмаркінгу для побудови табло біотехнологічних інновацій (Biotechnology Innovation Scoreboard), у якому було представлено порівняльний аналіз інновацій у галузі біотехнологій в Європі, а також для побудови Глобального табло інновацій (далі – ГТІ, Global Innovation Scoreboard, GIS). Останнє передбачало порівняння інноваційної діяльності країн ЄС-27 та країн, що мають великі витрати на дослідження та розробки: Аргентина, Австралія, Бразилія, Канада, Китай, Гонконг, Індія, Ізраїль, Японія, Нова Зеландія, Республіка Корея, Мексика, Росія, Сінгапур, Південна Африка та США. Слід зазначити, що ГТІ має більш обмежений набір показників порівняно з табло інновацій ЄС, до того ж дані збираються за інший період часу, тому результати двох табло відрізняються. Це стосується країн, які покращили свою інноваційну активність або мають відносні переваги в індикаторах, що використовуються у ГТІ.

Сектор послуг відіграє усе більш важливу роль в економіці. На його частку припадає приблизно дві третини робочих місць і валового національного продукту. Це єдиний сектор європейської економіки, де було створено робочі місця за останні два десятиліття. Враховуючи це, Єврокомісією у 2006 році було сформовано систему індикаторів для відображення стану інноваційної діяльності у сфері послуг, що складалася з 24-х індикаторів, згрупованих у сім блоків (людські ресурси; інноваційний попит; технологічне знання; нетехнологічні зміни (наприклад, організаційні інновації); джерела знань; інтелектуальна власність). Основним джерелом даних для побудови табло інновацій у секторі послуг були дані європейського інноваційного обстеження (Community Innovation Survey). Рейтинг країн будували на основі розрахунку загального інноваційного індексу сектору послуг (Service Sector Innovation Index, SSII) [9].

У теперішній час Єврокомісія здійснює ініціативу EUROPE INNOVA [10], що повністю присвячена інноваціям у сфері послуг і спрямована на аналіз конкретних моделей обслуговування інноваційної діяльності у цій сфері, визначення основних проблем щодо підтримки інноваційної діяльності з метою сприяння зростанню економіки сфери послуг у Європі.

Опублікований у 2010 році Єврокомісією документ Innovation Union Scoreboard 2010 (Табло інноваційного союзу 2010) [11] став першим великим оглядом у межах Ініціативи ЄС щодо створення Інноваційного союзу 2020. Основною метою останнього, як зазначено у новій європейській стратегії економічного розвитку “Європа 2020: стратегія розумного, сталого та всеосяжного зростання” [12], є покращання умов і можливостей фінансування досліджень та інновацій у Європі, гарантування використання інноваційних ідей у товарах та послугах, що, у свою чергу, сприятиме економічному зростанню та створенню нових робочих місць. Докладно зміни, що відбувалися при формуванні системи індикаторів ТІС, та причини, які призвели до необхідності внесення таких змін, розглянуто у попередній статті автора [13].

ТІС 2010 оцінює результати інноваційного розвитку за 25-ма показниками 27 країн – членів ЄС, а також Хорватії, Сербії, Туреччини, Ісландії, Македонії, Норвегії та Швейцарії. Показники об’єднані в три групи: перша характеризує базові умови, що забезпечують можливість здійснення інновацій (людські ресурси; відкритість, рівень і привабливість наукової сфери; фінансування та підтримка); друга група показує активність фірм, а третя демонструє, наскільки ефективно базові умови та діяльність фірм впливають на економіку в цілому.

Основними висновками Єврокомісії за результатами ТІС 2010 були такі: Європейський Союз не зміг ліквідувати відставання у галузі іннова-

ційного розвитку від своїх основних конкурентів – США та Японії. І хоча в більшості країн-членів, незважаючи на економічну кризу, тенденції є позитивними, однак продемонстрований темп зростання не такий швидкий, як того б хотілося. Щодо країн БРІК, то ЄС продовжує значно випереджати Індію та Росію, на фоні яких значного прогресу досягла Бразилія. Найвищі темпи розвитку серед цієї групи країн демонструє Китай, який особливо швидко наздоганяє Євросоюз. У середині ЄС найбільш вражаючі результати демонструє Швеція, слідом за нею йдуть Данія, Фінляндія та Німеччина. Ці країни належать до групи “інноваційних лідерів”, показник інноваційної активності яких на 20% і більше перевищує середній рівень по ЄС. Велика Британія, Бельгія, Австрія, Ірландія, Люксембург, Франція, Кіпр, Словенія та Естонія утворили групу так званих “інноваційних послідовників”, для яких зазначений показник дещо перевищує середнє значення по ЄС. Чеська Республіка, Греція, Угорщина, Італія, Мальта, Польща, Португалія, Словаччина та Іспанія належать до групи країн “помірних новаторів”, інноваційна активність цих країн є нижчою за середню по ЄС. Групу країн “стриманих новаторів” утворили Болгарія, Латвія, Литва, Румунія. Їх інноваційна активність значно нижча за середню по ЄС [11; 13].

Другу версію Табло – ТІС 2011 – було опубліковано в лютому 2012 року [14]. Склад груп країн за рівнем інноваційної активності порівняно з 2010 р. не змінився.

У контексті завдань стратегії “Європа 2020” було визначено, що Єврокомісія підтримує подальше проведення проекту “Моніторинг регіональних інновацій” (Regional Innovation Monitor, RIM) [15], що є унікальною комунікаційною платформою для обміну знаннями та ноу-хау за основними напрямками інноваційної політики в ЄС. Проект надає докладну інформацію щодо регіональної інноваційної політики для двадцяти країн – членів ЄС – Австрії, Бельгії, Болгарії, Чеської Республіки, Данії, Фінляндії, Франції, Німеччини, Греції, Угорщини, Ірландії, Італії, Нідерландів, Польщі, Португалії, Румунії, Словаччини, Іспанії, Швеції та Великої Британії.

Проект має базу даних щодо 200 регіонів, яка стосується заходів “інвентаризації” регіональної інноваційної політики, політичних та організаційних документів. Доступ до бази даних уможливує поширення практики щодо питань інноваційної регіональної політики в Європі, а також проведення в он-лайн режимі міжрегіональних порівнянь результатів інноваційної діяльності та визначення тенденцій за допомогою процедур бенчмаркінгу.

Крім вищезазначених інструментів реалізації інноваційної стратегії “Європа 2020”, Єврокомісія пропонує запровадити “Інноваційне табло державного сектору ЄС”, що дозволить проводити з 2012 року бенчмаркінг у сфері формування інновацій-

ної політики у державному секторі з метою визначення кращої.

Innobarometer доповнює результати Табло інноваційного союзу шляхом аналізу конкретних аспектів інновацій на основі опитування 3500 випадково вибраних компаній на всій території ЄС. Темою Innobarometer у 2010 році були інновації у сфері державного управління, у 2009 р. – стратегічні напрями в інноваціях, у 2007 р. – дослідження інноваційних компаній, що не належать до дослідницьких, у 2006 р. – роль кластерів у сприяттві інноваційної активності, у 2005 р. – готовність населення до впровадження інновацій. У 2008 р. обстеження не проводилося.

Проект INNO-Policy Trend Chart спрямований на визначення оцінки політики й передового досвіду, що є основою для прийняття рішень щодо інноваційної політики в Європі. Це найбільш повна, постійно поновлювана база даних “Європейський перелік досліджень та заходів інноваційної політики”, що забезпечує незалежний аналіз основних тенденцій і напрямів інноваційної політики на національному та регіональному рівнях по всій Європі, країнах середземноморського регіону, Північної Америки та Азії.

За методологією Єврокомісії, INNO-Policy Trend Chart представлена у вигляді електронної матриці з гіперпосиланнями на засоби європейської інноваційної політики та супутні процедури ідентифікації кращої інноваційної практики, бенчмаркінгові звіти й семінари щодо обміну практиками. Інформація бази даних є основою для формування аналітичних звітів, таких як “Тенденції інноваційної політики”, “Фінансування інноваційної політики” та інших тематичних доповідей. За допомогою бази зацікавлені особи отримують аналітичну інформацію, статистику інноваційного процесу, дані про заходи з реалізації інноваційної політики. Нині інформацію для бази даних надають 48 країн.

Проект INNO-GRIPS (від “Global Review of Innovation Policy Studies”, або “Глобальний огляд досліджень інноваційної політики”) підтримує політиків у розробці відповідних заходів щодо формування інноваційних потреб, тенденцій та явищ. Проект передбачає аналіз умов, перешкод і напрямів інноваційної діяльності, інноваційної політики та “розвідку” у цих сферах. Результати представляють та обговорюють на семінарах. Загалом проект – це “мозковий центр”, що надає платформу органам державної влади, промисловості та наукових кіл для обміну думками, ідеями та досвідом з метою оптимізації інноваційної політики. Проект охоплює два напрями. За першим із них – “Інноваційна політика, дослідження та розвідка” – збирають відомості щодо інноваційної політики, подій у світі та більш детально аналізують конкретні аспекти і напрями. Другий – “Економічна та ринкова інформація щодо інновацій” – передбачає аналіз

рамкових умов (наприклад, наслідки соціально-економічних тенденцій), бар’єрів та методів управління інноваціями на рівні фірми.

Другий напрям ініціативи PRO INNO EUROPE – “Політика співробітництва” – спрямований на підтримку співпраці між органами інноваційної політики, служить для розробки та тестування нової концепції інноваційної політики з урахуванням підвищення ефективності та більш швидкого впровадження підтримки інноваційної політики у всій Європі.

Проект INNO-Nets у межах цього напрямку має заохочувати регіональних і національних інноваційних політиків та державних службовців підтримувати більш тісне співробітництво за певними пріоритетними напрямками, такими як кластери, послуги, еко-інновації та ін. Головним результатом проекту є розробка конкретних рекомендацій щодо політики більш тісної співпраці між регіональними й національними напрямами інноваційної діяльності, схем, конкретних заходів і практичних дій для їхньої реалізації. INNO-Nets організовано як відкриту платформу для обговорення політичних рекомендацій, тестування нових підходів до політики, навчання інноваційній політиці з метою активного залучення всіх працюючих у цьому напрямі та зацікавлених суб’єктів, а також проведення міжнародних конференцій. У рамках проекту INNO-actions досліджують нові та кращі чинні інструменти інноваційної політики. Проект сприяє налагодженню діалогу між органами державної влади, аналітиками, промисловцями та представниками академічних кіл з питань інноваційної політики. Проект продовжує започатковані у TrendChart семінари й організовує практикуми для вивчення нових інноваційних тематик.

Щодо України, то слід зазначити, що вперше бенчмаркінг для аналізу інноваційної політики використовувався у рамках міжнародного проекту BRUIT (Benchmarking Russia and Ukraine with respect to innovation TrendChart), який виконувався з жовтня 2006 р. до січня 2008 року групою спеціалістів із Росії, України, Великої Британії, Бельгії та Люксембургу як частина програми ЄС INNO-Policy TrendChart. Серед фахівців, які проводили аналіз та експертну оцінку, була і автор статті. Індикатори табло розраховувалися за методологією 2007 року. Результати розрахунків індикаторів табло ЄС та методичні рекомендації щодо них представлено в роботах [7; 16–19].

З 2008 року до баз даних “Європейський перелік досліджень та заходів інноваційної політики” проекту INNO-Policy Trend внесли дані по Росії та Україні. Тепер і українські користувачі можуть ознайомитися з інформацією про вітчизняні інноваційні заходи.

З 2009 р. до 2011 р. в Україні діяв проект “Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні”, що став одним із чотирьох

проектів в інноваційній сфері, які виконувалися в Україні та фінансувалися ЄС. Завдяки цьому проекту в Україну передавався найкращий досвід ЄС щодо створення більш сприятливого нормативно-законодавчого середовища для досліджень та інновацій у країні. У рамках проекту проводилися заходи з реалізації потужного інноваційного потенціалу в Україні, спрямовані на зміцнення національної економіки.

Участь України у проектах ЄС має на меті передусім укріплення її міжнародних зв'язків у галузі науково-технічної та інноваційної діяльності, відкриває нові можливості для більш адекватної оцінки науково-технічних та інноваційних потен-

ціалів України й визначення її перспектив щодо розвитку співробітництва з країнами ЄС.

Таким чином, досвід європейських країн показує, що бенчмаркінг є важливим інструментом для оцінки ефективності інноваційної діяльності та прийняття політичних і економічних рішень з метою посилення конкурентоспроможності країни. Використання бенчмаркінгу для оцінювання інноваційної діяльності України надасть можливість “побачити себе з боку”, тобто проаналізувати слабкі та сильні сторони, а також дозволить визначитися зі стратегічними орієнтирами та розробити заходи інноваційної політики, враховуючи найбільш передові європейські практики.

Список використаних джерел

1. Перани Дж. Бенчмаркінг інноваційної діяльності європейських стран / Дж. Перани, С. Сириллі // Форсайт. – 2008. – № 1 (5). – С. 4–15.
2. Paasi M. Collective benchmarking of policies: an instrument for policy / M. Paasi // Science and Public Policy. – 2005. – Vol. 32 (1). – P. 17–27.
3. Barre R. Sense and nonsense of S&T productivity indicators [Electronic resource] / R. Barre. – Access Mode : ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/improving/docs/ser_conf_bench_barre.pdf
4. Camp R. C. Benchmarking. The Search for Industry Best Practices That Lead to Superior Performance / Camp R. C. – Milwaukee : ASQC Industry Press, 1989. – 299 p.
5. Миддлтон Д. Библиотека избранных трудов о стратегии бизнеса. Пятьдесят наиболее влиятельных идей всех времен / Миддлтон Д. – М. : ЗАО “Олимп-Бизнес”, 2006. – 244 с.
6. PRO INNO EUROPE [Electronic resource]. – Access Mode : www.proinno-europe.eu – Screen title.
7. Єгоров І. Ю. Науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні у контексті євроінтеграційних процесів : [моногр.] / Єгоров І. Ю., Жукович І. А., Рижкова Ю. О., Пугачова М. В. ; за заг. ред. О. О. Васечко ; Наук.-техн. комплекс стат. дослідж. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2006. – 223 с.
8. Regional Innovation Scoreboard (RIS) 2009 [Electronic resource]. – Access Mode : http://www.proinno-europe.eu/sites/default/files/page/10/03/RIS_2009-Regional_Innovation_Scoreboard.pdf
9. 2006 TrendChart report: Can We Measure and Compare Innovation in Services? [Electronic resource]. – Access Mode : http://www.proinno-europe.eu/sites/default/files/page/10/07/eis_2006_innovation_in_services.pdf
10. EUROPE INNOVA [Electronic resource]. – Access Mode : <http://www.europe-innova.eu/web/guest>
11. Innovation Union Scoreboard 2010. The Innovation Union’s performance scoreboard for Research and Innovation [Electronic resource]. – Access Mode : http://www.proinno-europe.eu/sites/default/files/docs_EIS2010/IUS_2010_final.pdf
12. Europe 2020 Flagship Initiative Innovation Union [Electronic resource]. – Access Mode : <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.15480>
13. Жукович І. А. Табло інноваційного союзу – основний інструмент реалізації інноваційної політики ЄС / І. А. Жукович, Ю. О. Рижкова // Статистика України. – 2011. – № 4. – С. 82–87.
14. Innovation Union Scoreboard 2011. The Innovation Union’s performance scoreboard for Research and Innovation [Electronic resource]. – Access Mode : http://www.proinno-europe.eu/sites/default/files/page/12/02/IUS_2011_final.pdf
14. Regional Innovation Monitor (RIM) [Electronic resource]. – Access Mode : http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/regional-innovation-monitor/index_en.htm
15. Єгоров І. Ю. Європейське інноваційне табло: система індикаторів інноваційного розвитку / І. Ю. Єгоров, І. А. Жукович, Ю. О. Рижкова // Статистика України. – 2006. – № 1. – С. 71–76.
16. Єгоров І. Ю. Методологічні рекомендації щодо адаптації індикаторів Європейського інноваційного табло до умов України / І. Ю. Єгоров, І. А. Жукович, Ю. О. Рижкова // Статистика України. – 2008. – № 4. – С. 74–79.
17. Россия и Украина в свете индикаторов Европейского инновационного табло : [моногр.] / авт. кол. ; под ред. Н. И. Ивановой, И. Ю. Егорова. – К. : ГП “Информ.-аналит. агентство”, 2008. – 92 с.
18. Єгоров І. Ю. Науковий та інноваційний потенціал України у міжнародних порівняннях : [моногр.] / Єгоров І. Ю., Жукович І. А., Рижкова Ю. О. – К. : ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2010. – 156 с.